

ቃልሲ ህዝቢ ትግራይ ካባይ ናባይ? ብዓይኒ ዳርዊናዊ መጎት

ክፋል - 1

ዝኸሪ

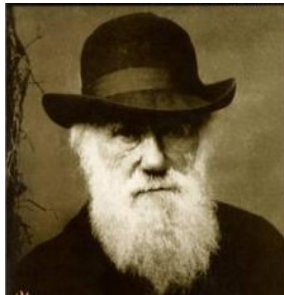
ብኡጋጣሚ መባል 35 ዓመት ዝኸሪ ምወላድ ህዝባዊ ወያኔ ሓርነት ትግራይ
18 ፈብሩዋሪ 1975 - 18 ፈብሩዋሪ 2010

ANNIVERSARY

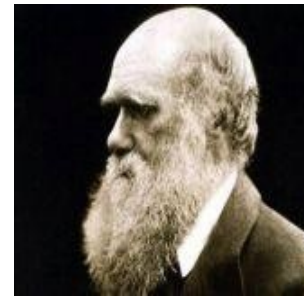
**34TH BIRTHDAY OF
T.P.L.F.**

18 February 1975
(11 የካቲት 1967)

ANNIVERSARY

**200TH BIRTHDAY OF
CHARLES DARWIN**
12 February 1809

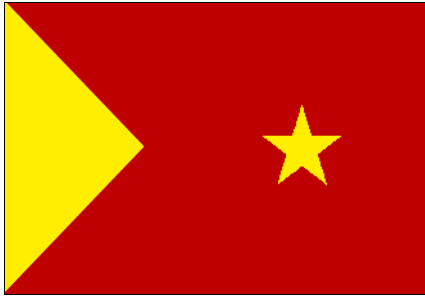

ANNIVERSARY

**150TH PUBLICATION
OF MASTERWORK**
19 February 1859

OR
THE ORIGIN OF SPECIES

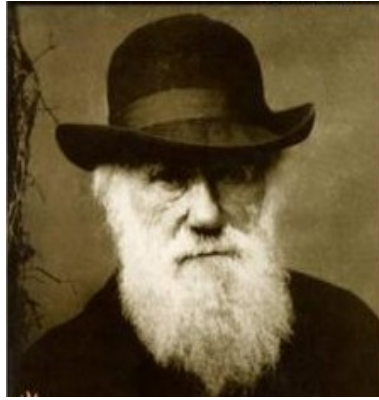
ብክቡር ሃይለ መንገሻ ዑቕብ ናይ ግንባር ዋና አማሓዳሪ፡ ዝቐረበ ታሪኻውን ምርምራውን ደኮመንት። እዚ ደኮመንት፡ ንፈለግ ጊዜ ኣብ 2009 ዓ.ም.ፈ.፡ ኣብ መባል 34 ዓመት ዝኸሪ ህ.ወ.ሓ.ት. ዝቐረበ ጽሑፍ ኢዩ። ኣብዚ 2ይ ሕታም፡ ንኡስ ምምሕያሻት ኣብ ስነ ጽሑፍ ከምኡኒ ኣብ ታሪኻዊ ጸብጻባት ተጌርሉ፡ እንሆ ንካልኣይ ጊዜ ዝቐርብ ዘሎ ጽሑፍ ኢዩ።

ANNIVERSARY

**34TH BIRTHDAY OF
T.P.L.F.**

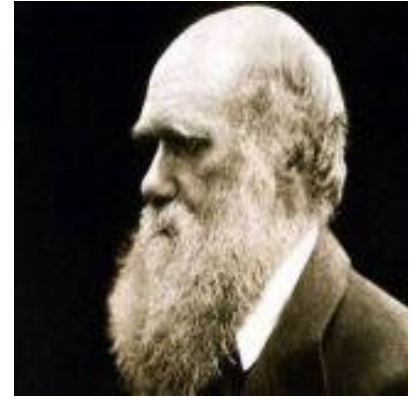
18 February 1975
(11 የካቲት 1967)

ANNIVERSARY

**200TH BIRTHDAY OF
CHARLES DARWIN**

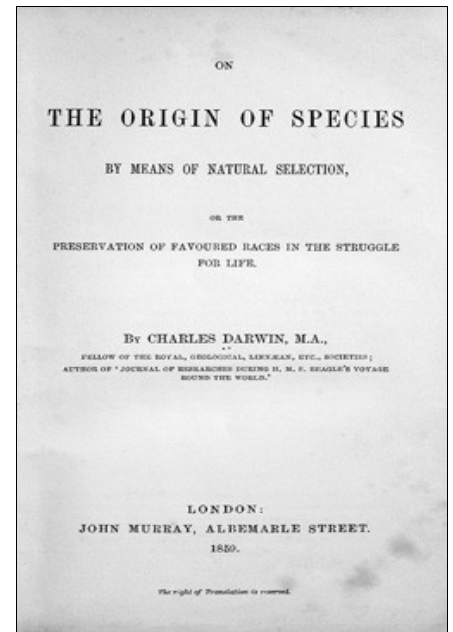
12 February 1809

ANNIVERSARY

**150TH PUBLICATION
OF MASTERWORK**

19 February 1859

ዝኸሪ

ቃል ግንባር ቶሮንቶ

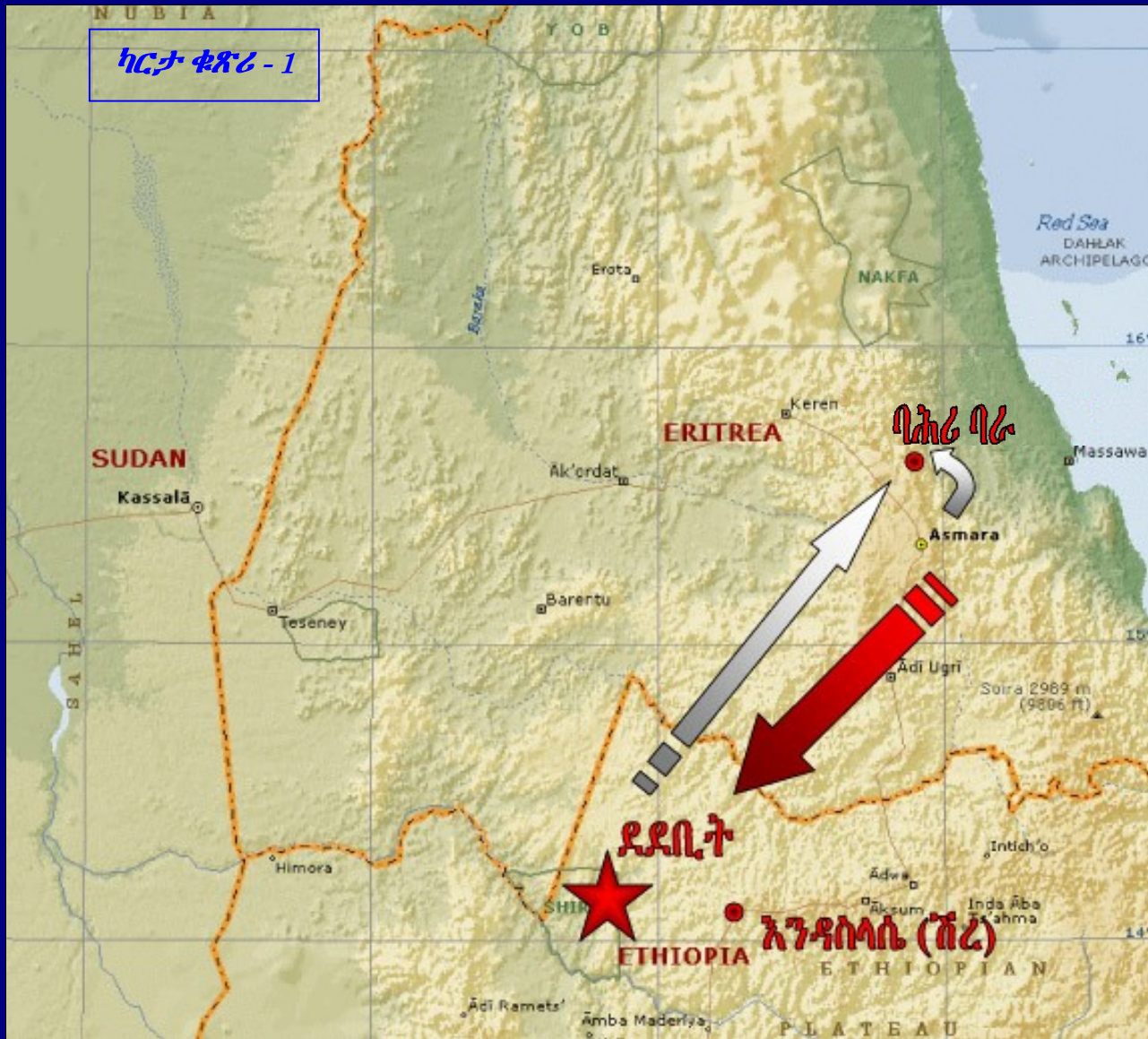
ዝኸሪታት ፈብሩዋሪ ባዶ ትሸግተ።
ክቡራን ኤርትራውያን ነባቦ፡ እንቋዕናይ ብሰላም
ኢጋዥና። ብኢጋጣሚ ዝኸሪታት መበል 200 ዓመት
ምላድ ምህረይ ክቡር ቻርለስ ዳርዊን ከምኡኒ መበል 150
ዓመት ፋልማይ ሕታም ደብተሮም፡ On The Origin of
Species by Means of Natural Selection or the
Preservation of Favoured Races in the
Struggle of Life፡ ከምኡኒ መበል 34 ዓመት ምላድ
ህዝባዊ ወያነ ሓርነት ትግራይ፡ ብስመይን ብስም ደለይቲ
ዘለቐታዊ ሰላም ኤርትራውያንን ንክቡር ምህረይ
“Happy Birthday!” ንጅግና ህዝባዊ ወያነ “Happy Birthday!”፡ ንክቡር ህዝቢ
ትግራይ ድማኒ እንቋዕናይ ናይ ደቅኹም ጽምብል 34 ኣርኣየኩም እብሎም። ቀጺለ
ንደብተር ዳርዊን እንቋዕናይ ናብ 150 ዓመትኪ ኣብጸሓኪ። ደብተር፡ ካብ ወለዶ ናብ
ወለዶ ተሰጋጊርኪ፡ ንሊቃውንትን ተመራመርትን ዓለም ሓደ ካብኡም ንቺፍ ግንባር
ቶሮንቶ ምሂርክዮም፡ ኣጨኒቕክዮም ከምኡኒ ድርኺት ልባውቲ ኪንክዮም ኢኹ።
ስለዝኾነ ፈጽሚ ክንህበኪ ግቡእ ኢዮም ምስ ፈጣሪኹ ክቡር ዳርዊን የሕቢርና ፍሉይ
ሕታም ንሸልመኪ ኣሎና።

1.1 ቃልሲ ህዝቢ ትግራይ ካበይ ናበይ?

ኖቬምበር 1974 አብ ኣዲስ አበባ፡ አብ ዩኒቨርሲቲ ቀዳዎዊ ኃይለ ሥላሴ ብዝተጠንሰ፡ ውድብ ብሄረ ትግራይ ውክልና ተዋሂብዎም፡ በርጌሶት እምባዩ መስፍን ሸፋን ስዩም ዎ ኣረጋዊ በርሀ ሸፋን በራምስ ተጋዳላይ ህዝባዊ ግንባር ክቡር መሓሪ ተኸለ ሸፋን ሙሴ አብ ከባቢ ኣስመራ ኣፈናዊ ርክብ ገበሩ። ናይ ህዝባዊ ግንባር ተጋዳላይ ግን ብትውልዲ ትግራዊ ተጋ/ ሙሴ፡ ዋና ኣቀናባባሪ አብ መንጎ ህዝባዊ ግንባርን ኣድሽ ዝውለድ ዘሎ ገድሊ ትግራይን ኮነ።

ጃንዋሪ 1975 ቀዳማይ ወገን ኣይሊ ፊተውራራያን (ጉጅለ ተጋ/ መለስ ዜናዊ) ብተጋ/ ሙሴ ተመሪሖም፡ ብስቲር አብ ጸላም ለይቲ፡ ካብ ኣስመራ ወጺኦም ናብ መደበር ታዕሊም ህዝባዊ ግንባር ባሕሪ ባራ ብምእታው ናይ ኣርባዕተ ሳምንቲ ታዕሊም ይወስዱ። (አብ ታሕቲ ዘሎ ካርታ ቁጽራ - 1፡ ጠዋይ ጸዕዳ ኩናት ተመልከት።) እዚ ናይ መጀምርያ ውጽኢት አብ ኖቬምበር 1974 ዝተገብረ፡ ርክብን ምርድዳእን ተወካሎ ወያነ ትግራይ እምባዩን ኣረጋውን ምስ ተጋ/ ሙሴን ነበረ።

ለገስ ዜናዊ ሸፋን መለስ ... 2. ሳህለ ኣብርሃ ሸፋን ስዩ ... 3. ኣባይ ጸሃይ ... 4. ትኩእ ወልዱ ሸፋን ኣውዓሎም ... 5. ኣጽባሃ ዳኘው ሸፋን ሸዊት ... 6. ዮውሃንስ ገብረመድህን ሸፋን ዋልታ 7. ሃይሉ መንገሻ ዝርከብዎም ተጋሩ ቀዳዎት እግሪ ነበሩ።

ፈብሩዋሪ 18፡ 1975 ካልአይ ወገን ሓይሊ ፊተውራራያን (ጉጅለ ተጋ/ መስፍን ስዩም) ተልመዴናዊ ዕጥቂ ዓጢቆም፡ ካብ ከተማ እንዳሰላሴ (ሸረ) ናብ በረካታት ደደቢት ብወግዒ ብምውጻእ፡ መስከረም ሓደ ብቋንቋኦም የካቲት 11፡ ኣብ ፈብሩዋሪ 18፡ 1975 ቢንጎ ተፋለምዎ። ህዝባዊ ወያነ ሓርነት ትግራይ ድማኒ ንእለቱ ተወልደ። ደደቢት፡ ናይ ትማሊ ደጀን ህ. ወ. ሓ. ት. ናይ ሎሚ መዓስከር ኤርትራውያን ስደተኛታት ሽመልባ ዝርከቦ ታሪኻዊ ስፍራ ኢዩ።

1. ተጋ/ ገሰሰ አየለ ሽፋን ስሑል . . . 2. ተጋ/ ብርሃነ አየለ ሽፋን ፍትዊ (ሓው ን1ይ) . . . 3. ተጋ/ እምባዩ መስፍን ሽፋን ስዩም . . . 4. ተጋ/ ዘርኡ ገሰሰ ሽፋን አግአዚ . . . 5. ተጋ/ ፋንታሁን ዘራጽዮን ሽፋን ጊደይ . . . 6. ተጋ/ አረጋዊ በርሀ ሽፋን በሪህ . . . 7. ተጋ/ ሙሉጌታ ሓጎስ ሽፋን አስፍህ፡ እዚአም፡ ቁጽሪ 2 ሓዲግካ ኣብ አዲስ አበባ መስራቶ ውድብ ብሄረ ትግራይ ዝኾኑ ም ካልኣት ሓደሽቲ ሰዓብቲ ብድምር 30 ተጋደልቲ አቢሎም፡ ፈላግ መስከረም ሓደ ኮኑ። መንገዲ ቃልሶም ብምቕጻል ድማኒ ብተጋደልቲ ስዩምን አግአዚን (ቁ. 3ን 4ን) ተመሪሖም፡ ካብ ደደቢት ትጉዕዝ ቀንዮም ናብ መደበር ታዕሊም ባሕሪ ባራ ተደቕደቕ። (ኣብ ላዕሊ ዘሎ ካርታ ቁጽሪ - 1፡ ቅጉዕ ጸዕዳ ኩናት ተመልከት።) ኣብኡ ምስ ቀዳማይ ወገን ሓይሊ ፊተውራራያን (ጉጅለ ተጋ/ መለስ ዜናዊ) ተጻናበሩ። ብሓባር ታዓሊም ጨሪሾም ድማኒ ሰርቲፊኬት ታዕሊም ወሲዶም፡ ፊተውራራያን ወያነ ትግራይ ኮኑ።

መይ 1975 ተዓላግ ባሕሪ ባራ፡ ታዕሊም ድሕሪ ምውድኦም ናብ ደደቢት ተምልሱ። ብደምቢ ዝገጠቐ፡ ሓደ ብቐዕ ጋንታ ተጋደልቲ ህዝባዊ ወያነ ሓርነት ትግራይ ናብ ሰፈሮም ተመለሶም፡ ንመጥቃዕቲ ቅሩባት ኮኑ። (ኣብ ላዕሊ ዘሎ ካርታ፡ ቀይሕ ኩናት ተመልከት።) ድሕሪ ዝተወሰኑ ኔው ነጀዋት፡ ኣብ ውሽጢ 7 ወርሒ አድማዒ ዝኾነ ህዝባዊ ወያነ ሓርነት ትግራይ ተፈጥረ። በቃ። ከመቕጽበት ድማኒ ተቐጻጸልቲ ዝኾኑ መጥቃዕትታት ፈንዮም ሓደጉ።

ዳርዊናዊ ሞጎት

ቃልሲ ትግራይ፡ ኣብ አፈናዊ ጉዕዞ ስለምንታይ ብፈጣን ናህሪ ዝተጨበጠ ዓወት አመዝጊቡ? መልሱ ብጉንደ ሱሩ ኣብ ዳርዊናዊ ርእዮት ንረኽቦ። እንሆ ድማኒ።

- 1ይ - እቶም ዝተበገሱ ወየንቲ ብተፈጥሮ ፊኽ ፊኽ ዝብል አናጉዕ ዘለዎም፡ ብባህርያዊ ትዕድልቲ ሽሉማት ዝኾኑ ፍጡራት ብምጃኖም።
- 2ይ - ከምኡም ብተፈጥሮ ፊኽ ፊኽ ዝብል አንጉዕ ዘለዎ፡ ብባህርያዊ ትዕድልቲ ወትሩ ሽሉም ዝኾኑ ብጭር ስለዘግኑ። ብጭር፡ ኣብዚ ስነጽሑፍ ኢሳያስ አፈወርቂ ማለት ኢዩ።

ብአጋጣሚ አርእስተ ስነጽሑፍና፡ ወርቂ መፍትሕ ስልጣን፡ ስለምንታይ ከብሓውቲ ተቐውሞ ሃደመቶ? ንዝብል አገዳሲ ሕቶ ብዳርዊናዊ ሞጎት ምምርማሩ አገዳሲ ኮይኑ ይስማዓኒ። ኣብ ኤርትራ አንጻር ውልቀ መላኽ ቆይሙ ዘሎ ተቐውሞ፡ ከም ሓዲኦም ስለምንታይ ክኸውን ዘይክእል? ብዳርዊናዊ ሞጎት መልሱ ብቱኽ ኢዩ። በቃ፡ ብተፈጥሮ ምሩጻት አይኮኑን። ተፈጥሮ፡ ትመርጸካን ትሸንዳላካን፡ ትሾመካን ትጉሕፈካን ኢያ።

መሰረታት “ብጃኻትኩምዩ ሰራዊታት ኣብ ሓደ ካምፖ ግበርዎም . . . ብጃኻትኩምዩ እዚ ግበሩ” ቢሎም ክንደሻዕ ዘይተጣርዑ። ክሳብ ሎሚ ክግበር አይተኻእለን። ምክኒያቱ፡ እታ አንጉዕ ካበይ ትምጻእ? ዘየላ? ንሳ ክትህሉ፡ ብተፈጥሮ ምሩጽ ፍጥረት ክትከውን አሎካ። ብተፈጥሮ ምሩጽ ኳንካ እነተተገኒካ ድማኒ ፊኽ ፊኽ ዝብል አንጉዕ አሎካ ማለት ኢዩ። ብግስ ከየልካ ዕዉት ምጃንካ ጭቡጥ ነገር ኢዩ። አተሓሳስባኻ፡ ቀልብኻ፡ አካይዳኻ፡ ትሕንጽጸም መደባትካ፡ ተባኸኖም ግዜያትካ፡ ትጋዮም ካልኣት ፍጡራት . . . ወዘተረፈ፡ ኮታስ ብተፈጥሮ ኩሉ ነገርካ ንዓወት ዝተወቐረ ኢዩ።

ፊኽ ፊኽ ዝብል ኣንጉዕ ዘለዎ ፍጡር፡ ባዕሉ ከምኡ ካልኣ ፊኽ ፊኽ ዝብል ኣንጉዕ ዘለዎ ፍጡር ጸደፍደፍ ኢሉ ኣናድዩ፡ መነዋይን ኣበይን ከምዘሎ ባዕሉ ተረዲኡ ካብ ርሑቕ ሸቲቲ ኢዩ ዝረኸበ። እቶም ጀማሮ ወይንትን ብጭርን ከምዚ ሎሚ ዘይኮነ፡ ኣብ ሕድሕዶም ዝከበረ ናይ ምድልላይ ሕሱም ጸደፍደፍ ገለጸ ከረድኣኩም ዝኸኣል ኣይመስለንን። ኣሽምባይዶ ውፊርካ ብግብሪ ክትፍጽሞስ ቊንቊንኣ ጽቡቕ ጌርካ ንክትርድኦን ብተፈጥሮ ምሩጽ ፍጥረት ክትከውን ኣሎካ፡ ኣንተበልኩስ ዝተጋነነ ዘረባ ኣይመስለንን።

እቶም ጀማሮ ወይንቲ፡ ኣብ ሰሜን፡ ኣብ ኤርትራ ዘለዉ ወያነታት ኤርትራ መነ መን ከምዝኾኑ? ኣናጎዖም ፊኽ ፊኽ ዝብሎም ኤርትራውያን፡ መኖም ክመዝኾኑ? ሚስጢራቱ ባዕላቶም ሸቲቶም፡ ኩሎም ነገራት ኣለልዮም ኢዮመ፡ ካብ ኣዲስ ኣበባ ናብ ኣስመራ ወካሎ ሰዲዲም ንብጭር ዘግነይዎ። ዕጥይ ምጥይ ከይበሉን ግዜ ከይቐተሉን ከኣኒ እኒ 1ይ ወገን ህዝባዊ ሓይልታት፡ ጉጅለ መለስ ዜናዊ ብሕምብርቲ ኣስመራ፡ እኒ 2ይ ወገን ህዝባዊ ሓይልታ፡ ጉጅለ መስፍን ስዩም ከኣኒ ካብ ደደቢት መሪሾም ናብ ፍልፍል ሰሎሙና ተደኛደኛ።

ከምዚኣም ዓይነት ፍጡራት፡ ብርግጽ ዝዕወት ሰራዊት ወይ ዝዕወቱ ሰራዊታት ክህልዎም ከኣኒ ኣብ ኢዶም ዝተዓምኩ ጭቡጥ ነገር ኢዩ። ኣብ ሓደ ካምፖ ይኸኑ ኣይኸኑ ብዘዩገደድስ። እቶም ብተፈጥሮ ምሩጻት ዘይኮነ ፍጡራት፡ ዓወት ዝሃደመቶም ኮይኖም ኢዮመ ዝተርፉ። ኣብ ዝተናውሐ ግዜ ድማኒ ዘርኣም ብተኸቲ ኢዮመ። እቶም ምሩጻትት ግን ዘርኣም ኣብ ምስራር ውሑሳት ኢዮመ። ስለዝኾኑ ከኣኒዮም ክልቲኦም ክሳብ ሃጊት ኣብ ስልጣን ዘለዉ።

ባሕሪ ባራ

ብቐርብቲ ንከበሳ፡ ብማያዊ ሃብቲ፡ ብሸፍና ኣግራቡ፡ ብእርዮ-ዕንጻይቲ ንመዐለሚ ስፍራ ኣዚዩ ተባሃጊ ዝኾነ ኣሻሓት ኤርትራውያንን ተጋሩን ዘሰልጠነ ናይ ግዜ ብረታዊ ገድሊ ናይ ታዕሊም ቦታ።

ደራሲ ክበር ኣቶ ኣረጋዊ በርሀ፡ ሓደ ካብ መስራቶ ህ. ወ. ሓ. ት. ኣብ መጽሓፎም ስፍራ ታዕሊም “ ርእሲ ዓዲ ” ቢሎም ዝጠቐስዎ፡ ናብ ባሕሪ ገጸም ማይ ክዖ ዝኾኑ ከባቢታት ወይ ናብ ከበሳዊ ብራኽታት ገጸም ዝርጋሐታት ዝገበሩ ዓቕቦ ቁልቁለታት ከምኒ ዓርበረቡዕ፡ ድርፎ . . . ወዘተ ዝጽውዕሉ ሓፈሻዊ መጻውዒ ስም ናይ ጂኦግራፊያዊ ከባቢታት ኢዩ። ስለዚ ፍልፍል-ሰሎሞና ኣካል ናይዚ ከባቢ ወይ ርእሲ ዓዲ ኢዩ።

ሰራዊት ብዙይ አንገቶች፡ አንገቶች ድማኒ ብዙይ ሰራዊት ከንቱ ኢዩ

አብ ጉዳይ አናገሪ ዝመጸ ነገር፡ አንገቶ ግበር ተብሂሉካ ወይ ተአዚዙካ፡ አንገቶ ዝጥረ ነገር አይኮነን። እንታይ'ድኡ ብተፈጥሮ ዝዕደለካ ሽልማት ኢዩ። ንሶም(ተጋሩ)፡ ዕጥቃዊ ቃልሲ ክጅምሩ ሓሳብ ምስአንቀዱ፡ ክቱር ጸደፍደፍ ኢሎም፡ ካብ ዩኒቨርሲቲ ቀኃሥ፡ አዲስ አበባ ነገረ-ምዳኤ አይኮነን ንብጭር ዘግኑይዎ? ፋልማይ ንሶም ኢዮም ዘግኑይዎ ንሱ አይኮነን። ከምኡ ክገብሩ ዝአዘዙም ኳደረ የልቦን። ባዕላ እታ ፈኽ ፈኽ ትብል አንገቶ እምበሪ።

ብጭርውን ምጽእ ምስ በልዎ፡ ክንዮ ትጽቢታት ሓሊፉን ቶሎ ቢሉን በስመራን ብደደቢትን ከምዝተአኻኸቡ ጌሩ፡ የዐሊሙ፡ አብ ምፍናው ድማኒ ሙሉእ ወተሃደራዊ ዕጥቅታት ክሳብ አስናኖም የዕጢቕ ንትግራይም ሸው ከምዝብሉ ዝበረ። ከምኡ ግበር ኢሉ ዝአዘዙ ካልእ በዓል ስልጣን የልቦን። ባዕላ እታ ፈኽ ፈኽ ዝበለቶ አንገቶ እምበሪ።

ሓንቲ ንዓኹም ከተገርም ትኸእል፡ ንአይ ግን ዘይተገርመኒ ነገር ክነግረኩም። ብጭር፡ አብ ሰዊት ዕድሚኡ፡ አብ አስመራ፡ ገዛ ከኒሻ ዝርከብ ቤት ትምህርቲ ኢተጌ መነን፡ ናይ ማእከላይ ደረጃ ትምህርቲ ዝማሃረሉ አብ ዝክበረሉ ግዜ፡ ካብ ካልኣት ተማሃሮ ብሓንቲ አገዳሲት ነገር አዚዩ ፍሉጥ ነበረ። ዳርዊናዊት መኸሰብ ድማኒ ነበረት። አብ ክላስ ምስ መማህራኑ ወትሩ ተባኣሳይ ብምንባሩ ፍሉጥ ነበረ። ኢሱ፡ ፍጥር ክብል ብዓንተብኡ አንገቶ ነበሮ። እዚ ሓደ አብነት፡ አንገቶ ምህላው ተፈጥሮ ምዃኑ ኢዩ። አንገቶ፡ ከምዚ ናይ ልጅ ኢሳያስ አብነት፡ ፍጥር ክትብል ብዓንተብኡ፡ ምሳኻ ኢያ አብ ውሽጢ ዓጽምኻ ትውለድ። ብአገላልጸ ምህረይ፡ “Its Natural Selection”።

ካልእ ክነስተውዕሉ ዝግባእ ጉዳይ አንገቶ ኣሎ። ተፈጥሮ ንሓደ፡ እነተተበላሸዎ ድማኒ ንኸልተ ብቻ ኢያ አናገሪ ክትህብ ትኸእል። ተፈጥሮ፡ ንብዙሓት እዎ አብ ሓደ ግዜ ብሓንሳብ ንኹሎም ክትሸልም ባህሪአ አይፍቅደላን ኢዩ። ካብ ደርዘን ዝተአኻኸቡ እኩብ ውድባን ንአብነት፡ ተረክበ ተሳእነ ካብቶም ተቓናቓንቲ ውድባት ንሓደ ድሕነት ብቻ ኢያ አንገቶ ክትሸልም ትኸእል። እነተተበላሸዎ ድማኒ ንድሕነት ምስ ሓደ ካልኣይ መሓሃ ተቓናቓኒ ውድብ፡ ብቻ ኢያ ክትሸልምም ትኸእል። ካልኣት ብዳርዊናዊ ርእዮት ተጸንጸልቲ ኢዮመ። አናገሪ ናይ 12 ዝተፈላለዩ ተቓናቓንቲ ፍጡራት፡ ዝበሃል ዳርዊናዊ መጎት የለን።

አብ ዓለም፡ ሓደ እነተተበላሸዎ ድማኒ ክልተ ተቓናቓንቲ አናገሪ አብ ሓንቲ ሃገር፡ ብቻ ኢዮመ ቃልስታት ተዓዊቶም። እዞም አብነታት ንርእ። ሩሲያ፡ (1) ቦልሸቪካውያን። ቻይና፡ (1) ማኦያውያን። ቪትናም፡ (1) ቪትኮንግ። ኤርትራ፡ (1) ህዝባዊ ግንባር። ኢትዮጵያ፡ (1) ህዝባዊ ወያኔ። ሱዳን፡ (1) SPLA። ዚምባብወ፡ (2) ዛኑ ምስ ዛፑ። ብእኩብ ውድባን ወይ ብደርዘን ውድባት ሓራ ዝተገብረ ሃገር የልቦን። ዳርዊናዊ አናገሪ ዘፍቅዶ መጎት አይኮነን።

አብ ዳርዊናዊ ለርኒኩ፡ ምዝገብ ጥንታዊ ናይ ባእሲ ጠባይት ዝጸንሑ፡ በዓል አንገቶ፡ ብጭር